

5

ROČNÍK 17

19. října 2007

V ČÍSLE:

Do prvních ročníků se zapsalo téměř sedm tisíc nových posluchačů • O lékařské genetice na UP z pohledu uplynulých třiceti let • Diskuse, názory, ohlasy

V rámci svého turné vystoupil 15. 10. v Kapli Božího Těla UCUP proslulý experimentální hudební soubor Zeitgeist z Minneapolis/St. Paul. Vzhledem k tomu, že část vybavení pro plánované provedení multimediální kompozice zůstala na trase mezi Chicagem a Frankfurtem, uvedl soubor náhradní program tvořený improvizací na katalánsko-francouzsko-anglickou báseň přítomného a osobně recitujícího básníka P. Costaglioliho „Sainte Victoire“ a čtyřicetiminutovou „Salome's Excellent Extension“ známého amerického minimalisty T. Riley.

-jv-, foto -tj- ▶

Oslava 15. narozenin Rakouské knihovny na Katedře germanistiky FF UP

■ Kdyby na nás bylo, oslavili bychom toto výročí poněkud komorněji: Patrně bychom se – milovníci rakouské literatury, germanisté, studenti, snad i nějaké publikum zvenčí – sešli v nově renovovaných a rozšířených prostorách knihovny ve 2. patře Křížkovského 10 (dnes už s výtahem!), koupili bychom si pár lahví dobrého rakouského vína, prohlíželi si staré fotky z různých akcí Rakouské knihovny, kterých bylo za posledních 15 let na desítky (autorská čtení, divadelní představení, koncerty, happeniny atd.), vzpomínali, vzájemně si předčítali oblíbené kousky z rakouských knížek, uvedla k právě uskutečněným oslavám 15. výročí Rakouské knihovny na FF UP vedoucí Katedry germanistiky a kabinetu judaistiky

FF UP prof. I. Fialová. Podle jejich slov však rakouští partneři – Rakouský kulturní institut, ministerstva kultury a zahraničí Rakouska – chtěli zdůraznit, jak neobyčejně velký význam přikládají síti Rakouských knihoven v zahraničí a poslali do Olomouce své „politické špičky“: slavnostního setkání v aule FF UP 9. 10. se např. zúčastnili velvyslankyně M. Klestil-Loeffler, ředitel Rakouského kulturního institutu, vysocí ministerští úředníci a další významné osobnosti.

To, že si váží práce vložené do pořádání různých kulturních aktivit olomoucké Rakouské knihovny, podtrhl E. Brix, kulturní rada rakouského Ministerstva zahraničí, ve své řeči a také předáním čestného uznání dr. M. Keprtové (na levém snímku vpravo), emeritní člence Katedry germanistiky, která léta tyto aktivity organizovala, a E. Janečkové (na tomtéž snímku vlevo), bývalé dlouholeté knihovnici Rakouské knihovny. Oběma dámám poděkovali i jejich bývalí zaměstna-

vatelé: rektor UP předal dr. Keprtové stříbrnou medaili UP, děkan FF UP předal E. Janečkové dopis děkana.

Za aktivity nesouvisící již zcela přímo s existencí Rakouské knihovny, nýbrž za dlouhodobý vědecký příspěvek k dějinám rakouské literatury a kultury, za pěstování institucionálních partnerských vztahů mezi UP a rakouskými univerzitami, za úsilí při zakládání kabinetu judaistiky a judaistických studií (spojených od samého počátku úzce s vídeňskou univerzitou) udělila v závěru slavnostního shromáždění rakouská velvyslankyně vysoké státní rakouské vyznamenání prof. I. Fialové, vedoucí Katedry germanistiky a kabinetu judaistiky FF UP (na pravém snímku vlevo).

Celá slavnostní akce byla jistě výrazným oceněním vědecko-badatelského úsilí i kulturně-společenského vyzařování Katedry germanistiky FF UP i celé UP do širšího společenského

Dokončení na str. 2

Šestnáct návrhů pro volbu kandidáta na děkana PF

■ Dnem 11. 10. vypršela lhůta k podávání návrhů pro volbu kandidáta na děkana Právnické fakulty UP. Členy akademické obce fakulty k tomu na konci září vyzvala Volební komise. Ta do uvedeného termínu obdržela celkem 137 návrhů, z čehož 38 návrhů nesplňovalo formální požadavky. Celkem je navrženo 16 osob, z nichž nejvíce (76) návrhů bylo podáno pro prof. M. Hrušákovou, CSc. Dalšími navrženými jsou doc. L. Lochmanová, Ph.D. (pět návrhů), JUDr. M. Horáková, Ph.D. (tři návrhy), JUDr. F. Dienstbier, Ph.D., doc. N. Šišková, Ph.D. (oba po dvou návrzích), JUDr. M. Bartoň, Ph.D., Mgr. I. Beneda, JUDr. P. Langer, Ph.D., LL.M., doc. V. Fiala, CSc., JUDr. L. Michna, Ph.D., LL.M., doc. M. Němec, Ph.D., doc. J. Ondřej, CSc., doc. J. Pipek, CSc., Ing. R. Pospíšil, Ph.D., JUDr. J. Sovinský, Ph.D., JUDr. B. Tomančáková, Ph.D., LL.M. (všichni po jednom návrhu).

Volební komise pro volbu kandidáta na děkana PF UP se složení JUDr. V. Tomozzková, Mgr. V. Stehlik, Ph.D., LL.M., O. Šmíd a Z. Mezulánik určila lhůtu k vyjádření souhlasu či nesouhlasu navržených do 26. 10. 2007; poté bude sestavena a zveřejněna kandidátní listina. Volba kandidáta na děkana Právnické fakulty UP se uskuteční 21. 11.

Informace také viz <http://www.upol.cz/fakulty/pf/organy-pf/akademicky-senat-pf-up/>.

-red-

Unie studentů UP
pod záštitou rektora UP uvádí
22.–26. 10.

1. ročník festivalu studentských aktivit
NášUP 07 – I studenti mají své dny.

V programu, na němž se podílí také tři muzea, tři divadla, čtyři pracoviště UP, deset klubů, pět knihkupectví a další partneři, jsou zahrnuty divadelní představení a filmové projekce, přednášky, koncerty, soutěže a turnaje, workshopy aj.

Podrobný program
viz www.nasup.cz, www.nasup.upol.cz.

UNIE
nášUP
1. ročník festivalu
studentských aktivit

Judaistika na UP: Kurzy i přednášky jsou otevřeny nejen všem studentům univerzity, ale i veřejnosti

■ Kabinet judaistiky FF UP zahájil zimní semestr vernisáží výstavy *Erec Jisrael* („Země Izrael“). Přijďte se i vy podívat na fotografie Dova Barney, dříve Honzy Brammera, židovského rodáka z Olomouce, který přežil věznění v několika koncentračních táborech, aby emigroval do Izraele, kde mj. vybudoval beduínské školství. Výstavu zahájila 2. 10. prof. I. Fialová, vedoucí Katedry germanistiky a zakladatelka kabinetu judaistiky.

H. Brammer patřil v Tezezině a Osvětlení mezi hlavní spolupracovníky známého vychovatele židovských dětí a mládežníka F. Hirsche. Tehdy, v podmínkách plných násilí a krutosti, učinil sám sobě slib, že pokud přežije, nebude pokračovat ve studiu práv, protože ve světě vládně bezpráví, ale zasvětil svůj život dětem. Po válce se rozešel se svou první ženou, dnes slavnou česko-izraelskou spisovatelkou a překladatelkou R. Bondy, která chtěla odejít do vznikajícího židovského státu. Zanedlouho však do „Země“ vycestoval také. Po nějaké době začal působit v oblasti pouště Negev, kde zakládal školy pro děti beduinů. Jeho celoživotní láskou bylo fotografování: na tisících svých fotografiích zachytil lidi, přírodu i architekturu v rodícím se státě Izrael v průběhu asi padesáti let. Díky štědrosti a ochotě M. Barney, manželky Dova, dnes některé z těchto fotografií mají možnost vidět olomoučtí studenti i veřejnost.

V průběhu zahájení výstavy prof. I. Fialová hovořila o oboru Judaistika: kultura a dějiny Židů, dále o kabinetu judaistiky, vtipně pak reagovala na jeho úspěchy i neúspěchy. Judaistiku, která

je na olomoucké univerzitě nabízena jako magisterský navazující obor, studuje v současné době šest studentů. Kurzy i přednášky – zvláště cyklus přednášek na různá judaistická témata, výuka jazyků jako je biblická i moderní hebrejščina a jidiš či přednášky a semináře o historii Židů v českých zemích i Evropě, židovská žurnalistika, památky, literatura či rabínské texty a filozofie – jsou však otevřeny všem studentům i veřejnosti. Profesionální posilou v personálním složení týmu kabinetu je pro letošní akademický rok – díky stipendiu Rotschildovy nadace – dr. L. Hechtová z Vídně. Další chloubou kabinetu je utěšeně se rozrůstající knihovna Nina & Beno Melchet (Salpeter) Judaica Library (nazvaná podle rodiny jednoho ze sponzorů) s mnoha vzácnými knihami, získanými v poslední době především díky spolupráci s L. Štěpělem z nadace *Respekt a tolerance*.

Výstava v kabinetu judaistiky FF UP (tř. 1. Máje 5) potrvá do 30. 11. (Více informací na www.jud.upol.cz.)

-eak-, -map-, foto -tj-

První Olomoucké dny antropologie a biologie na Pedagogické fakultě UP

■ Katedra antropologie a zdravotní vědy a Katedra biologie PdF UP pod záštitou děkanky fakulty prof. L. Ludíkové, CSc., ve spolupráci s Českou antropologickou společností, Zdravotním ústavem se sídlem v Olomouci, Krajskou hygienickou stanicí v Olomouci a s Českou společností entomologickou pořádaly ve dnech 5. a 6. 9. v prostorách hlavní budovy Pedagogické fakulty UP mezinárodní vědeckou konferenci *I. olomoucké dny antropologie a biologie*.

Jednalo se o první mezinárodní vědeckou konferenci zaměřenou na problematiku biologické, kulturní a sociální antropologie, výchovu ke zdraví, zoologii, botaniku a didaktiku biologie. V průběhu přednášek či jednání v odborných sekcích vystoupilo a diskutovalo 65 účastníků včetně zahraničních – slovenských a polských.

Cílem mezinárodního setkání v Olomouci bylo prezentovat nové poznatky ve výše uvedených oborech a navzájem se informovat o interdisciplinárních vztazích člověk – příroda – sociální prostředí a současně využití přednesených teoretických a praktických poznatků do pedagogického procesu na základních, středních a vysokých školách.

Účastníci konference měli také možnost navštívit nově otevřené středisko ekologické výchovy s oficiálním názvem *Centrum ekologických aktivit*, sídlící v unikátní nízkoenergetické budově ve Sluňákově.

Předložené cíle konference byly splněny a účastníci odjízdu nebyli spokojeni, ale i s přáním dalších setkávání se či spolupráce v pedagogické a vědecko-výzkumné oblasti.

-ik-

Do prvních ročníků se zapsalo téměř sedm tisíc nových posluchačů

■ V akademickém roce 2007/2008 bude na Univerzitě Palackého studovat rekordní počet posluchačů. Do prvních ročníků otevřených oborů se na sedm fakult olomoucké univerzity zapsalo 6 648 studentů všech forem i typů studia. Oproti loňskému roku, kdy studijní oddělení registrovala 6 231 posluchačů, se opět jedná o mírný nárůst zapsaných.

Rostoucí počet přijatých vyplývá ze stále se zvyšujícího zájmu o studium na UP i z postupně rostoucí nabídky studijních možností. Jestliže v loňském roce se zde ke studiu zapsalo 6 231 studentů, letos je jich zapsáno 6 648. Nejvíce nových studentů má tradičně Filozofická fakulta, nejméně pak Cyrilometodějská te-

ologická fakulta. Trend nárůstu je možné demonstrovat také na vývoji počtu přihlášených ke studiu. Zatímco pro akademický rok 2006/2007 se o studium na druhé nejstarší české univerzitě pokoušelo 26 520 uchazečů, pro letošní rok se již cifra podaných přihlášek blížila třiceti tisícům; konkrétně činila 29 853.

V současné době studuje na UP celkem dvacet tisíc studentů, kteří tak tvoří téměř pětinu obyvatel města Olomouce. Jsou nezanedbatelnou součástí životního rytmu města, jemuž právem náleží název univerzitní.

(Pozn. red.: Přesné počty studentů zapsaných ke studiu budou známy po termínu 31. 10. 2007.)

S použitím tiskové zprávy -map-

„Cesta – necesta“: netradiční procházka Olomoucí

■ Studentská organizace ESN UP OLOMOUC (*Erasmus Student Network*) připravila pro zahraniční studenty 4. 10. kulturně-sportovní procházku, která se nesla v duchu táborové „bojovky“. Třicet účastníků bylo rozděleno do čtyř skupin a s českým průvodcem se vydalo po pěti různě rozmístěných stanovištích. Tam museli společně splnit zadaný úkol, za který získali body. Také museli správně odpovědět na otázku, která se týkala Olomouce, univerzity nebo daného místa; za správnou odpověď získali indicii. Všechny pět indicii je dovedlo do cíle – tím byl klub 15 minut, kde byla připravena poslední soutěž – karaoke. Aby to měli studenti ještě těžší, museli zpívat českou písničku „Není nutno“, a šlo jim to i tak na výbornou. Vítězná skupina dostala dárečky od Univerzity Palackého a pro všechny bylo připraveno tradiční české pítí – becherovka.

-ml- foto archiv ESN UP

Žurnál UP opět také online

Od prvního čísla nového ročníku můžete Žurnál UP opět číst nejen v jeho tištěné podobě, ale také v elektronické verzi jako Žurnál UP online.

Jeho adresa je www.zurnal.upol.cz.

Oslava 15. narozenin...

kontextu a přispělo jistě k šíření dobrého jména univerzity.

První Rakouské knihovny byly založeny z iniciativy Rakouské společnosti pro literaturu (dr. W. Kraus) brzy po sametové revoluci v Olomouci, Brně a Krakově. To, že se zájem Rakušanů obrátil hned v první chvíli také k Olomouci, je zásluhou tehdejšího děkana prof. L. Václavka a tehdejší vedoucí katedry doc. L. Topolské. Impulzem tehdy bylo pomoci zdecimovaným univerzitám a vyrabovaným a zglajchšaltovaným univerzitním bibliotékám knižními dary. Po této první vlně čisté kolegiální dobročinnosti si rakouské ministerstvo zahraničí všimlo – jistě i na příkladě té olomoucké – že Rakouské knihovny (zvláště jsou-li součástí univerzity) fungují též jako malá místní rakouská kulturní centra, nespokojují se jen se všední bibliotékařskou rutinou, nýbrž na sebe pořádáním různých kulturních i vědeckých akcí váží zájem širšího publika, uvedla dále prof. I. Fialová. Od té doby vznikla v rychlém sledu celá síť Rakouských knihoven po všech zemích

Dokončení ze str. 1

bývalých sovětských satelitů i samotných sovětských republik, dnes je jich celkem cca 55 a jsou výkladní skříní rakouských zahraničních kulturních aktivit – podobně jako německé Goethovy instituty. Jen za méně peněz, neboť práci vkládají do činnosti Rakouské knihovny pohříchu bezplatně učitelé katedry, studenti, rakuští lektori – jedinou „placenou pracovní silou“ je knihovnice, jejíž plat refunduje FF UP; na oplátku posílají Rakušané ročně bezplatně cca 500 titulů knih a poskytují měsíční stipendijní pobyt ve Vídni, upřesnila prof. Fialová.

Na komorní oslavu, včetně rakouského vína, ale podle informací prof. Fialové dojde ještě také: v pátek 30. 11. ve 20 hodin pořádá Katedra germanistiky v rámci olomouckého Česko-rakouského kulturního podzimu v Klubu Caldera (Kosinova 7) „Dlouhou noc krátkých textů“, tedy cyklus čtení oblíbených rakouských autorů. Všichni milovníci rakouské literatury jsou srdečně zváni!

-iff-, -red-, foto na str. 1 -tj-

Mezinárodní symposium k tématu evropské identity

■ Pracovníci Katedry společenských věd PdF UP se ve dnech 26.–29. 9. aktivně zúčastnili čtvrtého ročníku mezinárodního symposia pod názvem *Evropská identita (Europäische Identität)*, které bylo uspořádáno pod záštitou Philosophisch-Theologische Hochschule Sankt Georgen a nadace Stiftung Haus der ACTION 365 ve Frankfurtu nad Mohanem. Hlavním tématem, na něž se zaměřily přednášky účastníků a následná diskuse, byla problematika evropské identity: jejího historického vývoje jak v kontextu evropském, tak na úrovni jednotlivých států (národů), současného vnímání evropské identity (evropanství) v jednotlivých členských zemích EU či vliv společné evropské měny na „pocit evropské souvaznosti“ v zemích Eurozóny (přednáška s prezentací realizovaná v prostorách Evropské banky). Symposium ve Frankfurtu n. M. přímo navázalo na symposia *Střední Evropa včera a dnes ve sjednocené Evropě* (Krakov, 2004), *Migrace v Evropě* (Opole, 2005) a *Akultura – Assimilace – Integrace* (Olomouc, 2006) a zároveň uzavřelo pomyslný čtyřletý „konferenční maraton“.

Myšlenka uspořádat mezinárodní symposium sestávajícího z několika samostatných částí (ročníků), se zrodila na základě dlouhodobé spolupráce PdF UP s univerzitami v Opolí, Krakově, Frankfurtu, Schwäbisch Gmündu a Pécsi, jejichž zástupci se – stejně jako v předchozích ročnících – zúčastnili také letošního symposia; za všechny jmenujme např. prof. R. Wicharda z Frankfurtu n. M., prof. M. Wilczynského z Krakova či prof. M. Sáriho z Péce, mezi vystupujícími byl také prof. Hans Tietmeyer – státní sekretář Ministerstva financí SRN.

Publikačním výstupem z letošní části symposia bude opět mezinárodní sborník. Na závěr lze konstatovat, že symposium jako celek velmi výrazně přispělo k propagaci jak naší univerzity, tak Pedagogické fakulty a Katedry společenských věd, a do budoucna přineslo mnohé nové zahraniční kontakty (možnosti výměnných pobytů studentů a pedagogů, vědecká a pedagogická spolupráce ad.). Podstatným aspektem je zároveň skutečnost, že výsledky celého symposia budou směřovány k dalšímu rozvoji výchovně-vzdělávací činnosti.

Mgr. P. Krákora, PdF UP

Hudební ohlédnutí

■ Varhany v chrámu Panny Marie Sněžné byly postaveny v roce 1728 varhanářem J. Halbichem. Nástroj byl několikrát stylově přestavován. V roce 1977 se uskutečnila z podnětu doc. Z. Fridricha, CSc. (1927–2002) jejich obnova a uvedení do původního barokního stavu. K třicetiletému výročí této významné kulturní události se nedávno uskutečnily dva pořady.

Poprvé, 4. 10., to byl *Podvečer u varhan* v chrámu P. M. Sněžné. Přesně ve stejný den před třiceti lety zazněl první koncert na obnovených barokních varhanách. Právě doc. Z. Fridrich, který vyučoval třicet let na Katedře hudební výchovy PdF UP, patřil k našim prvním badatelům, kteří začali v 60. letech minulého století o historických varhanách publikovat u nás i v zahraničí. Pořad *Dějiny moravského varhanářství v publikacích Z. Fridricha* (k nedožitým 80. narozeninám) se potom uskutečnil 9. 10. v olomouckém Muzeu umění. Diapozitivy, video a malý koncert připravila a slovem provázela Mgr. K. Fridrichová-Rauerová.

-khv-, foto -tj-

Celostátní symposium kateder společenských věd

■ Ve dnech 4.–5. 10. se konalo v Dolních Dunajovicích v Centru Karla Rennera celostátní symposium kateder společenských věd. Kromě členů Katedry společenských věd PdF UP se tohoto setkání zúčastnili zástupci kateder Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Ústavu filozofie a společenských věd Fakulty humanitních studií Univerzity v Hradci Králové, Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, Pedagogické fakulty Ostravské univerzity a Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Komenského v Bratislavě.

Členové jednotlivých kateder podali zprávu o svých studijních programech a plánech do budoucna, představili své aktivity a jejich výsledky v uplynulém roce. Zároveň každá katedra prezentovala svou vědeckou publikační činnost v „burze publikací“. Každý měl možnost se důkladně s těmito materiály seznámit a obohatit tak katederní, popřípadě i vlastní knihovnu.

Symposia se zúčastnil i zvláštní host, člen Oddělení komunikace a vzdělávání Kanceláře Poslanecké sněmovny PČR PhDr. P. Kolář, Ph.D., který přítomné seznámil s činností tohoto oddělení, zároveň představil a nabídl program seminářů, které rozšiřují vědomosti o fungování Parlamentu ČR. Semináře jsou určeny jak pedagogickým pracovníkům, tak především jejich žákům a studentům. Tato nabídka se setkala u všech přítomných zástupců společenských věd se značným ohlasem s tím, že se může stát vhodným doplňkem výuky. Katedra společenských věd PdF UP této nabídky využila a v průběhu zimního semestru připravila pro své studenty exkurzi do Parlamentu ČR (Poslanecké sněmovny i Senátu).

Závěrem lze konstatovat, že již tradiční symposium společenských věd kateder konané v příjemném prostředí krajiny jižní Moravy přispělo k navázání dobrých vztahů s katedrami vysokých škol celé republiky a užitečné výměně zkušeností a inspirací pro další práci.

Mgr. G. Medvedová, PdF UP

Dívčí sbor z Dánska hostem Atenea UP

■ V Kapli Božího Těla Uměleckého centra UP se spolu s univerzitním smíšeným sborem Atenea UP 16. 10. představil dánský dívčí komorní sbor „Sollerod Church Girls Choir“ s programem složeným z duchovních kompozic současných severských autorů, dánských a severských lidových písní i skladeb z oblasti popu a spirituálů. Vokální program byl kombinován s instrumentálními vstupy flétnového tria (Members of Horsholm flute ensemble).

-red-, foto -tj-

Eurocentrum Olomouc ve spolupráci s Europe Direct a Univerzitou Palackého si Vás dovolují pozvat na besedu

Schengenský prostor a ČR, která se uskuteční **23. 10. od 11.30 hod. na Katedře politikologie a evropských studií FF UP** (Křížkovského 12) v místnosti č. 224.

Česká republika přistoupí 31. 12. 2007 k tzv. schengenskému prostoru. Víte, co to pro vás znamená a jaké dopady to přinese Olomoucku? Přijďte se zeptat odborníků z řad Ministerstva vnitra ČR, cizinecké policie a Katedry politikologie a evropských studií FF. Zajistěte si místo včasou registrací na skyba@euroskop.cz či tel. 585 631 250 do 22. 10.

Dny italského jazyka

V rámci *Dnů italského jazyka* 23. 10. od 15 hod. v Besedním sále Muzea umění představí mladý italský autor **G. Catelli** své povídky, jejichž český překlad letos vydalo pod názvem „Příjezdy“ nakladatelství Havran. Od 18 hod. se v Divadelním sále UC UP koná divadelní koláž skupiny **Palcoscenico** z Cividale del Friuli (Itálie), nazvaná „Le voci della liberta“, která je inspirována událostmi, jež zasáhly Československo v srpnu 1968. Akci pořádá v rámci *Dnů italského jazyka* italská sekce Katedry romanistiky FF UP pod záštitou Konzulátu ČR v Udine, Českého kulturního kroužku a UP.

V italském jazyce; vstup volný.

Katedra fyzioterapie FTK UP pořádá dne **27. 10. v Olomouci-Neředíně** tradiční odbornou konferenci

Aktuality ve fyzioterapii

letos se zaměřením na diagnostiku v rehabilitaci a ve fyzioterapii.

Katedra germanistiky FF UP, Goethe-Institut a Divadlo Tramtarie vás srdečně zve na

německo-česko-vulkanský kabaret s titulkou

STARDREK: MORPH/FEM

Kdy: **Út 23. 10. 2007 (19.30 hod.)**

Kde: **Divadlo Tramtarie,**

Hynaisova 11, Olomouc

Vstup volný.

(Sledujte aktuality na www.upol.cz.)

Pro zájemce o pohyb a tanec

Ve dnech **5.–8. 11.** se v prostorách Divadla Konvikt uskuteční pohybový workshop s tanečnicí a choreografkou I. Lorez z Luzernu (www.irinalorez.ch).

Počet účastníků je limitovaný, je proto nutné, aby se zájemci zaregistrovali nejpozději **do 25. 10.** na e-mailové adrese nabosorka@seznam.cz; kontaktní osoba K. Višinská.

HABILITACE A PROFESURY

Filozofická fakulta

Dne 31. 10. proběhne před Vědeckou radou FF UP (v zasedací místnosti U1, Křížkovského 8) tato řízení: – **řízení ke jmenování profesorem:** 13 hod. – **řím. prof. P. Duřčok, CSc.**, mimořádný profesor Katedry germanistiky Filozofické fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě, **v oboru Německý jazyk;** – **habilitační řízení:** 14.15 hod. – **PhDr. M. Macková, Ph.D.**, odborná asistentka Katedry historie FF UP, **v oboru Historie.**

Podrobnější informace k uchazečům najdete na www.ff.upol.cz/veda.

Týden amerického Jihu

První zářijový týden patřil na Univerzitě Palackého americkému Jihu. Literatuře, kultuře a historii tohoto v mnoha ohledech specifického a svérázného regionu se věnovaly hned dvě po sobě následující akce.

První akcí bylo již tradiční *Kolokvium amerických studií*, které se uskutečnilo již po čtrnácté, tentokrát s názvem „The American South: Home and Abroad“. Akci organizovala Česká a Slovenská asociace amerikanistů společně s Katedrou anglistiky a amerikanistiky UP a s Konferenčním servisem UP, zastoupeným nepostradatelnou J. Hýbnerovou. Cílem setkání vědců různých disciplín bylo nabídnout komplexní pohled na americký Jih, na různé aspekty jižanské kultury, na jeho historii i současnost. Tento seminář, konaný ve dnech 2. až 5. 9., přilákal do Olomouce na 40 účastníků ze Spojených států, Velké Británie, Dánska, Španělska, Francie, Německa, Chorvatska, Slovenska, Polska, Čech a Moravy. Mezi nejvýznamnější přednášející patřil M. Thomas Inge, Blackwell Professor of English and the Humanities z Randolph-Macon College ve státě Virginia. Prof. Inge je významným autorem knih věnovaných populární kultuře, komiksu, satíře a humoru. Vedle přednášky o paperbackových ilustracích románů W. Faulknera uvedl a promítl film W. Disneye z roku 1946 *Song of the South*, který je ve Spojených státech kvůli údajnému rasistickému ztvárnění oficiálně nedostupný. Dalším váženým hostem byl J. Nordby Gretlund, profesor americké literatury z dánského Odense, autor celé řady studií o americkém Jihu a o dílech E. Weltyové a F. O'Connorové. Z naší alma mater je nutno zmínit účast vyučujících Katedry anglistiky a amerikanistiky, prof. J. Jařaba, který tradici seminářů zakládal, a doc. M. Arbeit, našeho předního odborníka na literaturu amerického Jihu, editora nedávno publikované antologie povídek *Vypravěči amerického Jihu*. Účastníci olomouckého semináře tradičně oceňují nejen kvalitu příspěvků, ale také přátelské mezinárodní prostředí a téměř komorní atmosféru celé akce, při které je kladen důraz na bohatý prostor pro přednášky i následné diskuse.

Na Kolokvium amerických studií navázala další, mimořádně prestižní konference „The Southern Studies Forum“, což je sdružení literárních vědců, historiků a dalších odborníků z oblasti kultury zabývajících se americkým Jihem a je přidruženo k EAAS (Evropské asociaci amerikanistů). Konference Southern Studies Forum, letos pod titulem *The (Un)Popular South*, se koná jednou za dva roky a místo konání se vždy velice pečlivě vybírá, přičemž pořadatel musí splnit celou řadu podmínek. Je tedy úspěchem, že konference se konala vůbec poprvé v České republice a právě v Olomouci. Sešla se zde plejáda významných osobností z celé Evropy a Spojených států. Mezi vážené účastníky patřil například profesor N. Polk, editor Faulknerových románů pro The Library of America a uznávaný odborník na problematiku amerického Jihu. Do Olomouce přijel též kontroverzní povídkář B. Vice, který v současnosti působí v Plzni, profesor W. Zacharasiewicz, člen rakouské Akademie věd, a C. G. Groba, předseda španělské asociace amerikanistů. Obě akce potvrdily výjimečnost amerického Jihu a představili Olomouc jako jednoho z center „jižanských“ studií.

Na obě akce přispělo už tradičně Velvyslactví USA v Praze a Ministerstvo školství v rámci rozvojových programů. Za úspěšný průběh akce vdčíme nejenom koordinátorům obou akcí, J. Hýbnerové, osvědčeným studentským asistentkám z Katedry anglistiky a amerikanistiky B. Jenešové, A. Kolářové a J. Novotné, ale i podpoře Filozofické fakulty.

Mgr. L. Merz, doc. M. Peprník

Jubilant prof. PhDr. František Mezihorák, CSc.

Univerzitní profesor F. Mezihorák, v současnosti vedoucí Katedry společenských věd PdF UP, je pedagogem, historikem, politikem a politologem. Ve vědecké práci se věnuje především problematice soudobých dějin, zvláště vztahům mezi národy střední Evropy, dějinám evropanství a problematice evropské integrace.

Byl nebo je členem vědeckých rad vysokých škol, postgraduálních oborových rad, redakčních rad, spolupracovníkem zahraničních ústavů a institucí, odborným recenzentem MŠMT ČR, oponentem grantových agentur, členem řady komisí pro habilitační či profesorská řízení a oponent u takových řízení. Aktivně působí v ESOF (*Euroscience Open Forum*), které je důležitým evropským mezioborovým fórem o hlavních vědeckých trendech a klíčových otázkách politické vědy. Je také členem České asociace pro evropská studia, Asociace mezinárodních studií, Společnosti pro střední Evropu, Českého sdružení pro právní a sociální filozofii, Masarykovy společnosti aj.

Jako mezinárodně uznávaný pedagog a politik byl požádán mnoha evropskými a mimoevropskými univerzitami, aby přednášel pro jejich studenty. V této souvislosti vystoupil s odbornými referáty na mnoha domácích i zahraničních vědeckých konferencích a seminářích, stávoval nebo přednášel na mnoha zahraničních univerzitách a odborných institucích, např. Hull, Heidelberg, Bern, Mnichov, Paříž, Freiburg, Bayreuth, Namur, Opole, Frankfurt nad Mohanem, Krakov, Maribor, Debrecen, Švábský Gmünd, Ludwigsburg, Pécs aj.

Výsledky svého vědeckého bádání mohl publikovat až od roku 1990. Od té doby je autorem více než sta monografií, studií a článků vydaných nejen v češtině, ale i v angličtině, francouzštině, němčině, polštině, maďarštině a slovinštině. V jeho bohaté publikační činnosti měla největší ohlas *Evropská integrace I až III, Průvodce evropanstvím, Evropanství a integrace, Malá encyklopedie velkých Evropanů a Moravský extrémní regionalismus a pokus o Velké Slovensko* (v rozšířené verzi také jeho *Hry o Moravu*). Významné mezinárodní uznání se prof. Mezihorákovi dostalo v roce 2003. V rámci zasedání Rady Evropy ve Štrasburku, které si připomínalo desáté výročí vstupu ČR do této organizace, byla za přítomnosti prezidenta Parlamentního shromáždění Rady Evropy P. Scheidera slavnostně představena a pokřtěna kniha *Gallery of Great Europeans* (ve francouzské verzi *Sept siècles de l'europeanism*), jež zachycuje vývoj evropského myšlení od 13. století do současnosti a připomíná český myšlenkový přínos ke sjednocování Evropy.

Prof. F. Mezihorák se narodil ve velmi početné rodině 6. 10. 1937 ve městě Vracov na jihovýchodní Moravě. Vystudoval historii a češtinu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Tam také po krátkém gymnaziálním působení v Kyjově nastoupil jako asistent, v roce 1966 dosáhl kandidatury historických věd a v roce 1968 doktorátu filozofie. Za svou angažovanost v reformním procesu tzv. Pražského jara (1968) a odpor proti sovětské okupaci byl v roce 1969 z vysoké školy vypovězen a na dvacet let zbaven možnosti vědecké a publikační činnosti. V letech 1970 až 1989 byl zaměstnáván za diskriminačních podmínek, za neustálých hrozeb vypovědí, sledován a vyšetřován Státní tajnou bezpečností.

Blahopřejeme!

„Když jste se po listopadu 1989 vrátil na univerzitu, měl jste jako její prorektor na starosti rehabilitace akademických pracovníků postížených minulým režimem. Věnoval jste se odstraňování nespravedlností, jichž jste byl sám obětí, Vaše působení na univerzitě pak vyústilo v práci děkana PdF, jíž jste získal zaslouženou prestiž,“ píše mj. rektor UP prof. L. Dvořák v blahopřejném dopisu, který 9. 10. předal při příležitosti životního jubilea prof. F. Mezihorákovi. Při této události vzpomněl prof. L. Dvořák i politologický rozhled a znalosti emeritního děkana PdF UP v oblasti evropské historie, které později využil i jako člen Senátu ČR. „Poděkování Vám patří i za vydávání oblíbených diářů, jež jste sám rozdával. Jejich citáty nám byly každodenní inspirací,“ dodal pak, společně s gratulací, rektor UP závěrem.

-map-, foto -tj-

O lékařské genetice na UP z pohledu uplynulých třiceti let

Ústav lékařské genetiky a fetální medicíny Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc prožil třicet let pozoruhodného vývoje. O počátcích a vývoji ústavu až do dnešních dnů hovoříme s jeho přednostou **prof. MUDr. J. Šantavým, CSc.**:

Třicet let je dlouhá doba a při pohledu zpět v ní člověk zpravidla rozezná určité vývojové fáze či uzlové body... Vzpomínáte, pane profesore, na dobu, která byla ke genetice nepřátelská?

Promoval jsem v roce 1971, v období, kdy i v naší společnosti si genetiky, včetně genetiky lékařské, začala vynucovat svou neopomenutelnou pozici na základě stále nových faktů, přicházejících v té době převážně ze západních zemí. A byl jste to právě vy, pane profesore, který jste nás, tehdy studenty prvního ročníku LF UP, již v roce 1966 na tyto nové zákonitosti podstaty života a vývoje jedince upozornil a doslova uvedl do zcela nového, pro nás tehdy neznámého světa lékařské genetiky. Byl to však také můj otec, který v roce 1947 jako jeden ze zakládajících členů znovuoobnovené olomoucké univerzity původně nastoupil na tehdejší Ústav lékařské biologie, ale protože z vědeckých důvodů odmítl tehdejší oficiální lysenikismus s jeho teorií dědičnosti získaných vlastností, musel toto pracoviště po krátké době opustit.

Při pohledu zpět bych se nezastavil před třiceti lety, ale již v roce 1971. Tehdy jako začínající sekundární lékař na Ústavu soudního lékařství jsem byl jeho tehdejší přednostou doc. L. Neoralem, CSc., požádán o vypracování techniky detekce pohlaví ze zaschlých skvrn plodové vody. Byla mi přidělena zkušená laborantka a v průběhu jednoho roku jsme s manželkou, která byla vždy mou zanicenou spolupracovnicí, vypracovali techniku klasické cytogenetické karyotypizace. Počátky byly velice skromné, ale v průběhu dalších tří let se požadavky na tato vyšetření neustále zvyšovaly, zvláště díky spolupráci s Dětskou klinikou a Porodnicko-gynekologickou klinikou. Tehdejší přednost Gynekologicko-porodnické kliniky prof. F. Gazárek, CSc., velmi rychle pochopil význam klinické genetiky pro oblast porodnictví a gynekologie a v roce 1974 nabídl zřízení laboratoře klinické genetiky na jím řízené klinice. Díky tomu se laboratoř od počátku zaměřovala na problematiku prenatalní diagnostiky se snahou pomoci i geneticky rizikovým rodinám k narození zdravého dítěte. Již v té době tam byly příhodné podmínky pro vznik této nové vědní disciplíny a zkušenosti starší kolegové, jakými byli i např. doc. Z. Králík, CSc., doc. L. Zeníšek, CSc., nebo prof. M. Talaš, DrSc., vždy dokázali pomoci nebo alespoň poradit. S prenatalní karyotypizací jsme tehdy pomáhali i genetickým pracovištím v Brně, Ostravě, ale i na Slovensku – např. v Martině. V období do roku 1977 přišel rychlý rozvoj nových barviv v cytogenetice včetně metod fluorescenčních, kdy jsme např. roztloukali v hmoždíři zahraniční antimalarikum, abychom získali quinacrin jako tehdy nedostupné fluorescenční barvivo. Podpora genetické problematiky přišla tehdy také od přednosty Dětské kliniky prof. J. Lhotáka, CSc., s cílem zajištění diagnostiky u dětí s vrozenými vadami a geneticky podmíněnými onemocněními. Na základě doporučení MZ zřídilo vedení FNO v roce 1977 samostatné Oddělení lékařské genetiky, kde tehdy mimo mě pracovala jedna přírodovědkyně a dvě laborantky. Postupem let požadavky na vyšetření neustále stouply a jestliže k dnešnímu dni je na ústavu kolem dvaceti pěti pracovníků a devět doktorandů, je to otázka aktuální potřeby těchto metod, kdy v současné době se v odborném zahraničním časopise obtížně uplatní

článek, u něhož by nebyla uvedena jeho molekulárně-genetická podstata. V roce 1992 tehdejší děkan LF UP, opět prof. L. Neoral, CSc., doporučil zřízení Ústavu lékařské genetiky a fetální medicíny jako součásti LF UP s výukou pregraduální pro studenty všeobecného směru lékařství. Na základě tohoto požadavku jsme vypracovali výukové curriculum, které jsme poskytli i dalším lékařským fakultám v tehdejší Československu. Do dnešního dne zajišťujeme výuku jak teoretickou, tak praktickou, pregraduální i rozsáhlou postgraduální.

Genetika patří k oborům, které se vyvíjejí neobyčejně rychle díky novým metodám. Jaké změny prodělaly vyšetřovací a výzkumné metody užívané ve vašem ústavu?

Při každém výročí se zpětně bilancuje, a to jak po stránce provozní, tak i vědecké. Je to právě klinická a lékařská genetika, která za uplynulých 35 let prodělala mimořádný vývoj a stala se postupně nedílnou součástí lékařské praxe. Od původních velice jednoduchých karyotypů, které jsme skládali v podstatě na koleně, až k dnešním plně automatizovaným analytickým cytogenetickým postupům, kdy jsme schopni na jednom chromozomu rozlišit více než 100 detailů. V rámci různých chromozomálních mikrodeteleci jsou to pak metody fluorescenční, tzv. FISH (fluorescent in situ hybridisation), umožňující přesnou identifikaci i nepatrných částí DNA. Od poloviny devadesátých let pak vidíme obrovský nástup metodik analýzy DNA, díky nimž se dostáváme na pořadí jednotlivých nukleotidů, a podle klasické definice prof. B. Hilla jsme tak schopni zjistit podstatu toho kterého onemocnění a vady. K historickým specifikům našeho ústavu patří i problematika dosud nenarozeného jedince neboli fetální medicína. Markantní je obrovský rozvoj nitroděložních zobrazovacích technik, kdy od původního neurčitého stínu v amniální dutině v 70. letech minulého století jsme nyní schopni popsat i drobné detaily na vyvíjejícím se embryu či plodu zobrazené v prostorovém modu 3D nebo dokonce 4D.

V ústavu je genetická poradna, kterou vede vaše manželka doc. A. Šantavá, CSc. Kdo tu hledá radu a pomoc?

Základním požadavkem každého vyšetření by měla být podrobná informovanost pacienta, což je ostatně také nejčastější příčinou stížností při znaleckých komisích. Ambulanci lékařské genetiky je genetická poradna, kam přicházejí nebo jsou posíláni pacienti při podezření na riziko genetické vady. Pracovníci, kteří provádějí genetické konzultace, v podstatě spolupracují se všemi klinickými obory. Úkolem poradenství je potvrdit, nebo vyvrátit podezření na geneticky podmíněnou poruchu. Důležité je stanovit případný typ dědičnosti, riziko opakovaného výskytu v rodině a v neposlední řadě podrobně vysvětlit podstatu genetického defektu s případnou možností prenatalní diagnostiky. Díky rozšíření internetu jsou pacienti stále více informováni a s žádostí o radu velmi často přicházejí sami. Na druhé straně jsou však dostupné informace z veřejných médií na různé úrovni, mnohdy si odporují a pacienti vyžadují upřesnění informací a hlavně pomoc při řešení jejich problému. Klienty přicházející do genetické poradny je možno rozdělit do několika skupin. Předně jsou to lidé, kterým jejich praktický lékař nebo specialista diagnostikoval vadu nebo onemocnění,

kteří by mohli mít dědičný charakter. Jejich otázky se týkají pravděpodobnosti narození postiženého dítěte v jejich rodině, případně opakování u dítěte dalšího. Další velkou skupinou jsou novorozenci, u kterých byla vrozená vada nebo dědičné onemocnění diagnostikovány a jsou odesíláni se žádostí o přesnou genetickou klasifikaci. Velkou část zájemců pak tvoří pacienti z center asistované reprodukce, u nichž se požaduje před jednotlivými výkony specializované genetické vyšetření a jejichž počet neustále stoupá. V neposlední řadě jsou to pak těhotné ženy, u nichž se moderními metodami prenatalní diagnostiky zjistila větší či menší patologie u vyvíjejícího se embrya či plodu a s nimiž je nutno probrat rodinnou anamnézu a hlavně vysvětlit nastávajícím rodičům závažnost postižení jejich nenarozeného potomka, aby se mohlo rozhodnout o dalším postupu.

Jaká je dnešní struktura ústavu?

Vývoj vedl jako obvykle od skromných počátků postupně k dnešní již uvedené personální situaci. Základem pracoviště je genetické poradenství, které je střídavě zajišťováno čtyřmi lékaři a kam je posílána většina pacientů z přijímací ambulance. Zde se rozhoduje o dalším postupu – zda provést odběr biologického materiálu na klasickou postnatalní cytogenetiku, nebo provést vyšetření metodou FISH, případně stále častěji jejich odebraný krevní vzorek analyzovat v DNA laboratoři, která disponuje nejmodernějším vybavením, včetně sekvenátoru a kvantitativní fluorescenční PCR. V případě odběru plodové vody nebo CVS těhotným ženám jsou vzorky zpracovávány v prenatalní cytogenetické laboratoři, ale též již ve zmíněných laboratořích FISH technikou nebo DNA metodami. Součástí pracoviště jsou dvě ultrazvukové vyšetřovací vybavené kvalitní přístrojovou technikou, včetně 3D, případně 4D módů s veškerými možnostmi dokumentačními, a kde se též provádějí veškeré invazivní prenatalní výkony.

Na jakých grantových projektech se v ústavu pracuje? Spolupracujete s jinými pracovišti v ČR a zahraničí?

Vědecko-výzkumná činnost byla vždy páteří našeho ústavu a můžeme s hrdostí říci, že po celou dobu jeho existence nebylo roku, aby nebyly řešeny původně výzkumné úkoly a později granty a záměry. Jejich výčet by byl dlouhý. Jen namátkově budu citovat výzkum genové podstaty tuberozní sklerozy, který byl realizován ve spolupráci s Rotterdamskou Erasmovou univerzitou v Holandsku, dále velmi perspektivní výzkum týkající se volných fragmentů RNA a DNA plodu u séru těhotné ženy nebo studium genových změn na Y chromozomu sterilních a infertilních mužů a např. výzkum významu chromozomálních mozaicistů včasných stádiích těhotenství získaných z chorioidální tkáně embrya. Z klinické problematiky jsou to pak řešení otázky senzitivity a ekonomičnosti screeningu prvního trimestru u těhotenské populace či dlouhodobě řešená problematika genové podstaty častých vrozených vývojových vad uropoetického traktu. Velká část těchto úkolů byla a je řešena ve spolupráci se zahraničními pracovišti. Dlouhodobá produktivní spolupráce je s Oddělením klinické genetiky Erazmovy univerzity a Nadací fetální medicíny na King's College v Londýně, vedenou prof. K. Nicolaidese. Loňského roku ukončil svá doktorská studia postgraduální student medicíny, který pochází z Amritsaru v Indii, kde s tamější Guru Nanak Dev univerzitou – konkrétně s prof. J. R. Singhem – máme mnohaletou spolupráci. Disertační práce byla na téma již zmíněné mužské sterility při porovnání vzorků české a sikhské populace. Doktorand v současné době pokračuje v téže problematice na univerzitě v Providence v USA. V současné době se rozjíždí spolupráce též s Národním centrem pro vědu a výzkum v rámci projektu „Kontakt“ v Řecku

Dokončení na str. 6

Zahájení nového projektu ESF na Lékařské fakultě UP

V červnu t. r. bylo na Lékařské fakultě UP zahájeno řešení dvouletého projektu Evropských sociálních fondů s názvem „Zavedení principů medicíny založené na důkazu na vysokých školách“. Projekt, jehož garantem je prof. V. Mihal, CSc., je řešen ve spolupráci se Zdravotně-sociální fakultou Ostravské univerzity a jeho cílem je zavádění nových trendů do výuky, které přispějí ke zvýšení kvality a atraktivnosti studia i znalostí a dovedností absolventů. V této souvislosti budou modernizovány výukové kapacity a rozvíjena metodologie a technologické zázemí pro vzdělávání založené na důkazu s využitím nejnovějších poznatků biomedicínského výzkumu. Tento nový model výuky bude pilotně realizován ve vybraných studijních programech LF UP i ZSF OU. Rozšíření nabídky informačních zdrojů i zvýšení efektivit jejich využití, včetně výuky postupu kritického hodnocení literatury a implementace nejlepšího dostupného důkazu, se významně promítne do zkvalitnění péče o konkrétního pacienta. To povede ke zvýšení konkurenceschopnosti a zaměstnatelnosti absolventů obou univerzit na trhu práce.

Transylvánský zápisník (III)

Maďari a Rumuni spolu, ale omylem

Nemám sice moc klidu, protože ve vedlejším pokoji místních kolejí probíhá nějaká party. Studenti pouštějí regionální hitovkové disco, které lze definovat jako křížence chorvatského či moldavského pokleslého disca s kultovní cikánskou skupinou Taraf de Haidouks, ale to je život... Takže, pokračujme v tom, kterak se asi druhý nejslavnější maďarský král Matyáš Korvín v rumunské Cluji narodil a co z toho všechno vzešlo.

▲ Pomník Matyáše Korvína na Piața Unirii

Do roku 1920 byla Cluj-Napoca maďarským městem zvaným Kolozsvár. Zní to sice jako špatný vtip, ale taková je historie města. Dodnes město obývá silná maďarská menšina – považte, k maďarské národnosti se hlásí plná jedna třetina obyvatel města. To jsou fakta, prozatím pro náš příběh však nepodstatná. Matthias Corvinus se narodil roku 1440 jako syn lancu de Hunedary v honosném domě postaveném v patnáctém století. Dům – dnes se oficiálně jmenuje Casa Mathei Corvin (King Matthias Memorial House) – se nachází v blízkosti Piața Unirii (hlavní náměstí Cluje). Vlastně, když se tak nad tím zamyslím,

ono se přesně ani neví, kde se ten Matyáš narodil. Pro nás je však hlavní následující informace: největší Maďar po svatém Štěpánovi je vlastně „Rumun“ narozený v Cluji. A s tím se Maďari nehodlají smířit. Tvrdí, že Cluj byla vždy v Maďarsku a že za svůj rozkvět rozhodně nevděčí „vidláckým“ Rumunům se slámou v botách. Řekl bych, že jim to není nic platné.

V roce 1992 se na pomyslné scéně objevuje „šilný“ primátor G. Funar, který Maďary nemá moc rád. A většine národa to vůbec nevdává... (dobře by si tento člověk asi rozuměl s Jánem Slotou...). Byl to právě G. Funar, kdo si např. dovolil odstranit z jezdecké sochy Matyáše Korvína na Piața Unirii nápis Hungariae Mathias Rex. Když se pak cedulka vrátila na své místo, bylo na ní napsáno „pouze“ Mathias Rex. Časem se kolem pomníku dokonce objevily stožáry s rumunskými vlajkami (dnes aktuálně doplněnými vlajkami EU). Později se zde také zuřilo začalo archeologicko-politicky kopat s tím, že se tu předpokládá výskyt římských památek. Nic zásadního se na tomto místě nenašlo, jen jáma zůstala... Naštěstí se výkop zastavily před samým pomníkem. Je totiž nabíledni, že kvůli vykopávkám měl Mathias Rex padnout za velikou vlast s římsko-dáckými kořeny... Podobně ohydné vykopávky, spíše rozkopávky, se objevily „čistě náhodou“ také za Matyášovým rodným domem. I tam se kopalo s nevalným výsledkem.

G. Funar se ale těmito drobnými neúspěchy nenechal odradit. Před zdejším pravoslavnou katedrálou nechal postavit megalomanskou sochu A. lancua (A. lancu byl vůdce povstání proti maďarské šlechtě z roku 1848) a pečlivě také opečoval celkem slušné množství pomníků z dob Ceaușesca, které odkazují na slavné osídlení oblasti Dáky. Ti se zde usadili již v době před více než 1850 lety. A jak se v místních podmínkách říká: Bylo to rozhodně dřive, než sem přišli

▲ Pravoslavná katedrála na Piața Avram Iancu, v popředí pomník „pravého Rumuna“ Avrama Iancua

ti „salámisti“ Maďari a území připojili ke svému státu... Rumuni se hlásí k dáckému odkazu velmi vehementně a považují se za jejich přímé potomky (prakticky to vidíme např. na rumunských – dnes už spíše francouzských – autech Dacia-Renault). Vrátil-li se ještě k Ceaușecovi, tak vězte, že městské přídomek Napoca (oficiální název města je Cluj-Napoca) pochází rovněž z jeho autorské dílny. I touto cestou bylo potřeba totiž všem vyjasnit, kdo že to tu byl první a kdo jsou praví předci všech Rumunů – nemusím již dodávat, že Maďari to rozhodně nebyli...

Samostatnou kapitolou by pak mohla být charakteristika pohledu „kultivovaných“ Transylvánců (centrum oblasti zvané Transylvánie je právě v Cluji) na ostatní „barbarské“ části Rumunska a zejména na hlavní město Bukurešť. O tom ale možná až někdy příště. Říkám někdy, protože příště se hodlám spíše věnovat zážitkům z koleje, univerzity či knihovny.

F. Jemelka ve spolupráci s M. Hronovou, foto M. Fingerová

O lékařské genetice...

a s Gynekologicko-porodnickou klinikou univerzity v Baselu ve Švýcarsku, vedenou prof. Holzgrevem. Výčet není úplný, ale mohu říci, že si těchto současných možností velice vážím.

Váš obor má těsné spojení s porodnickou a gynekologickou praxí. V čem spočívá?

Ústav lékařské genetiky a fetální medicíny v Olomouci má do jisté míry poněkud atypické postavení. Jde o spojení problematiky klinické genetiky a prenatalní diagnostiky, což vychází z historických skutečností, kdy základ ústavu bylo položen na gynekologicko-porodnické klinice naší nemocnice. Do současné doby pracuje v ústavu přibližně polovina lékařů s kvalifikací gynekologickou a polovina pediatrickou. Postupem času bylo díky novým vyšetřovacím metodám zjištěno, že embryo – později plod – může být postižen podobným spektrem onemocnění včetně nádorových, které vidíme u dětí či dospělých. V rámci snahy o zajištění narození zdravého dítěte v zemích s rozvinutým zdravotnictvím vznikají nové jednotky lékařské péče nazývajících se Centra fetální medicíny. Vzhledem ke zkušenostem s touto problematikou na našem pracovišti, kde jsou na jednom místě koncentrovány možnosti diagnostické, laboratorní i terapeutické, jsme později rozšířili náš název o tuto novou specializaci. Jde o společnou problematiku s gynekologicko-porodnickou praxí, v níž jsou výsledky naší práce jednoznačně dány dobrou spoluprací s praktickými lékaři-gynekology, kteří nám své indikované těhotné odesílají, ale na druhé straně i s porodnicko-gynekologickou klinikou, kde jsou možnosti pro větší operativu, hospitalizaci a kde jsou některé další vyšetřovací možnosti. Fetální medicína je typicky mezioborová specializace vyžadující úzkou spolupráci i s dalšími pracovišti, jakými jsou např. urologie, pedia-

trie, neurologie, patologie, moderní zobrazovací metody a mnohé další dle postižení plodu.

Ve kterých časopisech publikujete? Může se váš ústav pochlubit nějakými vskutku prioritními výsledky?

Publikační činnost je zrcadlem výzkumu každého pracoviště. Spektrum, kde možno publikovat, je široké, i když náš obor nemá svůj vlastní časopis. Z domácích jsou to např. Česká gynekologie, Praktický gynekolog, Česko-slovenská pediatrie. Ze zahraničních bylo publikováno v European Journal of Human Genetics, American Journal of Human Genetics, Reproductive Medicine, Prenatal Diagnosis, RBM online, Journal of Biochemical and Biophysical Methods a dalších. Z prioritních výsledků bych asi zmínil participaci na objevení genu tuberózní sklerózy, na kterém se podílel vedoucí DNA laboratoře RNDr. R. Vrtěl, Ph.D., rozdělení genetických příčin uro-poetického aparátu, již zmíněné studie příčin mužské infertility a sterility a konečně rozpracování problematiky vyšetření embrya v časných stádiích těhotenství, za které byla letošního roku udělena prestižní mezinárodní cena FIGO: Award in Recognition of Women Obstetricians/Gynecologists MUDr. I. Dhailalah, Ph.D.

Ústav zajišťuje výuku a různé specializované edukční programy, angažuje se v národní a mezinárodní genetické společnosti, organizuje konference a sjezdy. Mohl byste k tomu říci něco konkrétního?

Od počátku vzniku Ústavu lékařské genetiky a fetální medicíny ve FNO na něj byly kladeny požadavky se zajištěním pregraduální i postgraduální výuky. Zprvu to byly jednotlivé přednášky v rámci curricula pediatrie, gynekologie, patologie či neurologie. Od roku 1991 je pak problematika klinické genetiky a fetální medicíny náplní studia všeobecného lékařství v jeho

Dokončení ze str. 5

pátém ročníku. Výuka je zakončena řádnou zkouškou a je zajišťována jak pro naše, tak i pro zahraniční studenty. Pracoviště lékařské genetiky v Olomouci je součástí Katedry lékařské genetiky IPVZ v Praze a umožňuje postgraduální výuku a specializační kurzy v nadstavbovém oboru Lékařská genetika. Po více let máme příznanou akreditaci MZ ČR pro habilitační a profesorská řízení, přičemž jsme permanentně školícím pracovištěm pro několik studentů postgraduálního studia interního i externího typu.

Když se ohlédnou zpátky, jsem rád, že jsem měl možnost se zapojit do činnosti Společnosti lékařské genetiky ČLS JEP, kde jsem byl členem výboru již od roku 1975 a po dvě volební období, tedy celkem osm let, jsem byl jejím předsedou. Situaci jsem mohl ovlivnit i ze své dvouleté funkce hlavního odborníka této lékařské disciplíny na MZ a členstvím ve Vědecké radě MZ ČR. Vždy jsem měl zájem o dobrou spolupráci s naší sesterskou Společností klinické genetiky na Slovensku, pro niž jsme prováděli školení lékařů-genetiků, případně disertační a habilitační řízení. Vážím si skutečnosti, že v letošním roce mi k mému životnímu jubileu bylo touto společností uděleno nejvyšší ocenění „Izakovičova medaile“.

Součástí naší práce byla i činnost organizační. Od vzniku původního Oddělení lékařské genetiky jsme postupně pořádali dva celostátní kongresy lékařské genetiky a celostátní sjezd s mezinárodní účastí Sekce UZ diagnostiky České gynekologicko-porodnické společnosti. Není možno vynechat i vlastní školící konference a další vědecké akce, na nichž vystupovali vědecké špičky od nás i ze zahraničí.

Ptal se prof. M. Hejtmánek, foto na předchozí straně - tj.

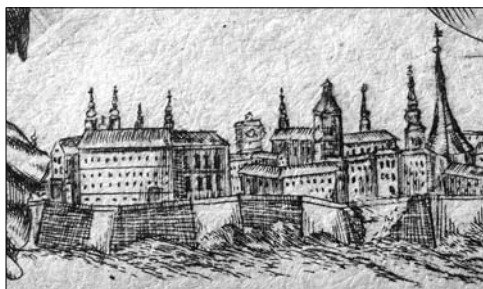
Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

49. KLAUSAL (Klouzal) Joannes (Jan), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 3. 5. 1687 Velvary – † 15. 9. 1768 Praha), rektor od 29. 5. 1740 do 10. 10. 1743

(I) Podle svého jména byl 49. rektor olomoucké koleje a akademie Tovaryšstva Ježíšova P. Jan Klausal (tj. Klouzal) Čech, přizpůsoboval je ale podle dobového úzu latinské nebo spíše německé ortografii. Narodil se 3. května 1687 ve středočeském královském městě Velvarech, jež vzniklo u tvrze Malovary, zmiňované prvně roku 1302. Za vzděláním záměřil Jan Klausal do gymnázia při jezuitské koleji u sv. Klimenta na Starém Městě Pražském, kde při studiu rétoriky, šesté a poslední gymnaziální třídy, vstoupil 9. října 1702 do Tovaryšstva Ježíšova. V letech 1703–1704 prošel noviciátem při jezuitské koleji v Brně, 10. října 1704 získal v semináři při jezuitské koleji v Březnici na Blatensku aprobaci pro vyučování na nižších řádových školách. Poté byl do roku 1708 posluchačem filozofické fakulty, přičemž zastával povinnosti pedela studia fyziky (tj. 2. ročníku filozofických studií). Své první pedagogické zkušenosti nabýval jako profesor principie, tj. první třídy jezuitského gymnázia v Hradci Králové, v letech 1711–1712 byl na jezuitském gymnáziu v pražském Klementinu profesorem syntaxe a poetiky (4. a 5. gymnaziální třídy).

Teologickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity absolvoval P. Jan Klausal v Praze roku 1716, následující rok strávil v terciátu při jezuitské koleji v Jičíně připraven na čtyři slavné sliby jezuitského profesora, které složil ve Vratislavi 15. srpna 1720. Nežli nastoupil roku 1719 v dolnoslezské metropoli, patřící tehdy ke královským městům zemí Koruny české, jako profesor filozofie a etiky na zdejší jezuitské univerzitě – Leopoldině, působil během roku 1718 na klementinském gymnáziu v Praze jako profesor poetiky. Od roku 1722 do roku 1724 přednášel P. Jan Klausal filozofii na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě a jako prezes stál v čele filozofické kongregace (zbožného bratrstva). Toho roku též byl v Praze vytištěn Klausalův spis *Curiosa naturae arcana inclity regni Bohemiae et apertimentium provinciarum Moraviae et Silesiae, quaestionibus philosophicis indagata* (Podivná tajemství přírody slavného Království českého a přináležejících provincií Moravy a Slezska, vyšetřovaná filozofickými badáními).

Do Olomouce byl P. Jan Klausal vyslán řádovými představenými roku 1725, aby tu přednášel kontroverzní teologii, v letech 1728–1730 vedl přednášky z dogmatiky, roku 1727 byl děkanem filozofické fakulty, examinatorem, akademickým katechetou, z odpovědníkem a univerzitním a koleijním konzultorem. Po pětiletém profesorském působení na olomoucké jezuitské univerzitě se pater Klausal vrátil na vratislavskou Leopoldinu, kde vedle povinností profesora teologie, examinatora a univerzitního i koleijního konzultora zastával úřad děkana teologické fakulty a jako „resolvens casuum“ předsedal interním disputacím, při nichž se řešily závažné případy ze zpovědní. Roku 1732 vydal v Praze teologický spisek věnovaný Nejsvětější Trojici, následujícího roku tamtéž vyšlo spod lisu klementinské jezuitské knihtiskárny Klausalovo pojednání z kontroverzní teologie s přípojenými tezemi „ex universa theologia“. Od 11. října 1733 do 28. října 1736 řídil P. Jan Klausal jako rektor jezuitskou kolej v Jičíně, po následující triennium, a to od 30. října 1736 do dubna 1740, stál v čele jezuitské koleje u sv. Ignáce na Novém Městě Pražském (na

▲ Zleva doprava: jezuitský konvikt, univerzitní budova, jezuitská kolej, Nová věž (odstraněná roku 1786), kostel Panny Marie na Předhradí (zbořený roku 1839), kanovnícké rezidence, františkánský klášter s kostelíkem sv. Jakuba (v místech zadního traktu dnešní Filozofické fakulty UP) a kostel sv. Petra (v místech dnešního předního traktu FF UP, demolovaný roku 1792) na výřezu z mědirytiny Antonína Josefa Schindlera v tisku *Beschreibung des solennen Einzugs, welchen Se. hochfürstliche Gnaden der hochwürdigst-hochgebohrne Fürst und Herr Herr Jacobus Ernestus, von Gottes Gnaden Bischof zu Olmütz, Herzog des Heil. Röm. Reichs Fürst, der Königl. Böhmeisch. Capellen- und zu Liechtenstein Graf, etc., etc., den 30. April 1740 in die Königl. Haupt-Stadt Ollmütz in Mähren und Tags darauff in dero alldassige Cathedral-Kirchen zu der gewöhnlichen Solennen Posses-Nehmung öffentlich gehalten haben* (Popis slavnostního vjezdu, který byl dne 30. dubna 1740 v královském hlavním městě Olomouci na Moravě a den poté v místním katedrálím kostele při obvyklém slavnostním převzetí stolce Jeho vysoce knížecí Milostí a vysoce ctěným a vysoce urozeným pánem, panem Jakubem Arnoštem, z boží milosti biskupem olomouckým, knížetem Svaté říše římské, hrabětem královské české kaple a z Liechtensteinu, etc., etc., veřejně držen). Tisk byl vydán včetně tří mědirytin Antonína Josefa Schindlera olomouckým tiskařem Františkem Antonínem Hirnlem a k dostání byl u biskupského knihvazče Františka Antonína Nickhla. Vědecká knihovna v Olomouci, sign. II 33962

Dobytčím trhu, nynějším Karlově náměstí), navíc byl konzultorem české jezuitské provincie.

Dne 29. května 1740 se P. Jan Klausal ujal rektorského úřadu koleje a univerzity Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci. Stejně jako jeho předchůdce P. Jiří Peter byl nucen čelit snahám císařské komise o dohled nad hospodařením konviktu, jež vyvrcholily žádostí olomouckého královského hejtmána Františka Antonína Šubíře k zemskému tribunálu v Brně o pozastavení renovace městské rady v Novém Jičíně o svátku sv. Vavřince 10. srpna 1740 za přítomnosti její vrchnosti, jíž byl regent olomouckého jezuitského konviktu. Tentokrát se zemský tribunál postavil na stranu olomouckých jezuitů, což rektor Klausal se zadostiučiněním zaznamenal ve svém diáriu 7. prosince téhož roku, stejně jako zdůvodnění, proč se nemohou externí posluchači práv stravovat v jezuitském konviktu. Šubíř se ale nevzdával – mimo jiné 28. listopadu 1741 protestoval u rektora proti „privátní“ obsnaci (pečetění) na univerzitě pouze jejím rektorem či kancléřem, neboť jako jmenovaný „director academiae“ má mít na obsnaci účast. Také vztahy mezi jezuiti a jinými řeholemi se občas zkaliily. Dne 5. června 1741 rektor spolu s kanc-

lérém blahopřáli nově zvolenému (a jak se později ukázalo, následkem josefinského rušení klášterů posledního) opatovi premonstrátského konventu na Hradisku Pavlu Ferdinandu Václavíkovi (1700–1784), a byli pohostěni „u první tabule“ společně se Slechtou, zatímco olomoučtí senátoři (tj. členové městské rady) a řeholníci stolovali „u druhé tabule“. Ale když se 17. srpna 1741 konala na Hradisku teologická disputace, k níž byli pozváni též „Nostrii“ – naši, tzn. jezuité, ti se omluvili a univerzita marně protestovala proti vyvěšení tezí dotyčné disputace, narušujícím její privilegia.

Na obzoru však již byly válečné události. Po úmrtí císaře Karla VI. 20. října 1740 přešla vláda v dědičných habsburských zemích na základě tzv. pragmatické sankce do rukou císařovy nejstarší dcery Marie Terezie, poněvadž císař neopodil mužské potomstvo. Bavorsko a Prusko, podporované Francií a Španělskem, vystoupily s nároky na habsburské dědictví – pruský král Fridrich II. vpadl 9. prosince 1740 do Slezska a 3. ledna 1741 obsadila pruská armáda Vratislav, čímž se rozpoutala 1. slezská válka. Rektor Klausal líčí ve svém diáriu, jak se válečná atmosféra projevovala v jezuitské koleji a na univerzitě. Když 27. ledna 1741 došly do Olomouce zprávy o ústupu císařských oddílů ze Slezska k Hradci Králové, byla na olomoucké hradby vytažena děla, ale poněvadž podle názoru zdejšího pevnostního komandanta bezprostřední nebezpečí nehrozilo, výuka na univerzitě měla pokračovat. Jenže již nazítří mnozí studenti opustili Olomouc, kam bylo dovezeno 18 děl a na 150 vozů obilí, jež bylo uloženo v klášterech a větších domech včetně zadních chodeb jezuitské koleje. Ke 220 raněným ubytovaným v Olomouci vyslal rektor tři jezuitské duchovní z koleje. Na počátku února 1741 byly z poddanských vesnic dominia olomouckých jezuitů, jmenovitě z Rokytnice na Přerovsku, Bohdalic na Vyškovsku a Čejkovic na Hodonínsku, rekvirovány a svázeny zásoby pro vojsko. Dne 16. února bylo v jezuitské zahradě pod olomouckými hradbami budováno palisádové opevnění a rektor dosáhl alespoň toho, že prozatím nebyly v zahradě v zájmu vyčištění prostoru před hradbami vykáceny stromy.

U Olomouce se během února a března 1741 zformovaly rakouské jednotky pod velením generála Viléma Reindhardta hraběte Neipperga a 29. března vytáhly do Slezska, ale 10. dubna 1741 porazil Fridrich II. Rakušany v bitvě u Molvic (něm. Molwitz, nyní Malujowice v Polské republice) a Prusové obsadili pevnosti Břeh, Svidníci a Kladsko. Přesuny rakouských vojenských oddílů přes Olomouc se proto děly i po zbytek roku 1741 – 23. a 24. října bylo možno z horních oken jezuitské koleje (nyní budovy Vojenského správního archivu na náměstí Republiky) pozorovat vojenský tábor u Sternberka a městem protáhla třemi proudy císařská armáda směřující k Vídní. V jezuitském konviktu a v semináři sv. Františka (nyní budovy Cyrilometodějské teologické fakulty UP na Univerzitním náměstí) přenocovali během tohoto přesunu velcí generál hrabě Kolovrat a plukovník jeho štábu. V listopadu 1741 vtrhly bavorské a saské vojenské sbory, podporované francouzskými jednotkami, do jižních a západních Čech a zaměřily k Praze, kterou Bavoři získali 26. listopadu 1741. Dne 7. prosince 1741 se tak mohl bavorský kurfiřt Karel Albert nechat provolat českým králem. Jeho spojenec pruský král Fridrich II. se tou dobou chystal anektovat Slezsko a zaútočit na Moravu.

Prof. J. Fiala, CSc.

(Pokračování přístě)

Soupis rektorů olomouckého vysokého učení najdete na webových stránkách UP www.upol.cz v oddíle O univerzitě/Historie a současnost.

K. Borovková

UNIVERZITNÍ PRACOVNÍŠTĚ INFORMUJÍ

Novinky z Katedry žurnalistiky FF

Katedra žurnalistiky FF UP nově zavedla do svého výukového programu sérii prakticky zaměřených kurzů, vyučovaných odborníky v dané oblasti. Studenti mají možnost účastnit se *workshopů televizní, rozhlasové a fotografické tvorby*, které jim mají přiblížit práci televizního zpravodajského štábu, rozhlasového zpravodaje či fotoreportéra, dále *workshopu Elektronické publikační systémy*, určeného zejména pro ty, kteří se zajímají o internetovou žurnalistiku, a *workshopu DTP*, který umožní studentům nahlédnout do zákulisí přípravy novin. Studenti díky těmto kurzům mají možnost hlouběji proniknout do různých oblastí mediální tvorby, a blíže se tak seznámit se vším, co jejich budoucí povolání obnáší. Ke spolupráci s katedrou byl vyzván i D. Macháček z České televize, který studenty vyučuje psané tvorbě.

Děs a bída UP počtvrté – (Ne)evaluace výuky a co s tím?

V předešlých příspěvcích (ŽUP 16/č. 15, 9. 2., 17/č. 3, 5. 10. str. 8; 17/č. 4, 12. 10., str. 8) jsem se věnoval průměrně nevalné úrovni našich studentů. Zde bych rád obrátil pozornost na jednu z příčin této situace – nefungující kontrolu kvality výuky. Ta by měla probíhat na dvou úrovních.

Hodnocení obsahu i formy přednášek odbornými inspekci

Inspekce by měly v první řadě ověřit, zda je přednášející odborně na výši a ví, o čem mluví. Z přednášek, které jsem shlédl v Brně, Praze a Olomouci, vím, že nemalá část našich pedagogů neví, o čem mluví. Následky bývají katastrofální – jako bývalý student si dobře pamatují, kolik námahy stojí snaha vypudit z mozkových závitů dávno neplatné „poznatky“, které nás někdo naučil, a přemazat je těmi aktuálními.

Podobně strašnou zkušenost mám ze své pedagogické praxe: stěží zapomenou na debatu, v níž jsem se snažil své studenty zoogeografie přesvědčit, že ledových dob opravdu nebylo čtvero (to bylo ročních období, víme?), ale nejméně 20–30. Nevím, který politováníhodný „pedagog“ je to „naučil“, každopádně mu nedošlo, že – řečeno volně s Horácem Badmanem z Limonádového Joa – „poznání se žene vpřed jak splašená herka a studenty již pranic nezajímá zápletka učebnice předešlého dějství“. Pošvat na znalce dob ledových tlupu pedagogických inspektorů vidím jako rozumný způsob nápravy.

Ve fungujících oborech jsou mnohé (ale samozřejmě ne všechny!) informace staré 5 let stejně bezcenné jako ty z doby před 50 či 500 lety. Univerzitní pedagog, který nesleduje aktuální trendy, pak nevyhnutelně učí nesmysly a může být bez následků pro (ne)kvalitu výuky nahrazen učitelem středoškolským. Proč by měla univerzita zaměstnávat učitele středoškolského kalibru?

Jestli vás někdo bude přesvědčovat, že takové „kontroly kvality výuky“ probíhaly/jí, tak vás nejspíš tahá za nos. Za deset let, kdy na PŘF UP vedu cvičení a přednášky, nikdy nikoho nezajímalo, co a jak učím. Ačkoli bych ocenil rady, jak učit, bylo jedinou reakcí na moji pedagogickou práci několik anonymních udání, že „neučím“, rozuměj: dovolil jsem si vybrat dovolenou během semestru a/nebo jsem byl na pracovní cestě navržené a financované vedením PŘF UP a odučil jsem cvičení/přednášky blokově. Středoškolská (či středoškolská?) představa, že rozvrh výuky je svatý a na prvním místě, podává reprezentativní představu o tom, co na UP někteří lidé považují za zvyšování kvality.

Správným problémem je, že neexistuje zpětná vazba mezi činností examinátora u zkoušek (především státních) a jeho hodnocením. K čemu jsou státní zkoušky, když u nich nejmenovaný kolega prohlásí „bylo to strašné, vůbec nic mi neřekla... dal jsem jí za tři“?! Takovým přístupem „pedagogové“ tohoto typu škodí jednak studentům (kteří přece vědí, že si se státnicemi velkou hlavu dělat nemusejí, když projdou i ti s mentální kapacitou dutohlávkou sobí), jednak naší univerzitě a její pověsti (viz příspěvek M. Jurečky, ŽUP 16, č. 14, 26. 1. 2007, s. 9). Stejně špatnou práci odvádějí ti, kteří vypisují studentům nikoli tři termíny v jednom semestru, jak předepisuje studijní řád, ale termín šestý, sedmý atd., až se i ten největší nedovítapa treffi do té „správné“ otázky.

Ptám se, jakým způsobem lze takový problém plošně řešit? Jakým způsobem penalizovat „učitele-škůdce“ nedbající na prestiž UP ani na kolegy, kteří pak musí v pátém ročníku zápasit se studenty, kteří měli odejít už v ročníku prvním? Rád bych si na stránkách ŽUP přečetl nevyhýbavou odpověď od některého z našich „odpovědných činitelů“.

Studentké hodnocení formy přednášek

Typický student sotva může hodnotit odbornou fundovanost pedagoga – kdyby mohl, co by se měl nového na škole naučit? Naopak může hodnotit formální stránku výuky. Problém s tím spojený zmiňuje náš současný

student (který si z pochopitelných důvodů nepřeje být jmenován): „...názory, které jsem slyšel, že... je dobrý učitel, protože on o tom tak pěkně povídá. Poslouchalo se to pěkně, pravda. Ale trochu mi to připomínalo má léta strávená na střední škole... Myslím, že studenti nemají tendenci hodnotit výuku, ale spíše jak lehce jim to projde u zkoušky...“ Snad by pomohlo, kdyby studenti ve STAGovém hodnocení měli odpovědět i na otázku, nakolik se probíraná látka překrývá s látkou středoškolskou. Je zřejmé, že univerzitní pedagog, který ke středoškolské úrovni nepřidává látku navíc, vlastně nic neučí. Vedoucí kateder by snad díky hodnocení výuky mohli takové problematické osoby rozpoznat a přimět je k nápravě. Nebo vyměnit.

Formálně sebelepší přednášející je však k ničemu, když studentům servíruje minulé pravdy. Především však takové učitele staví do nezasloužené dobové světla. Brilantní řečník předávající neplatné informace není jen „k ničemu“, on/a aktivně škodí: obírá studenty o čas, který by mohli využít účelněji (třeba samostudiem). Navíc, jak známo, lákavě podaný obsah spolkneme i s navijákem, ať už je onen obsah jakýkoli. Vymazat z paměti takto dodané bludy je pak často dost náročné. Sám dám přednost přednášejícímu, který sice není bůhvíjakým řečníkem, ale ví, o čem mluví, před řečníky zdatným nedoukem.

Co nám poradí 3% studentů?

Hodnocení výuky ve STAGu probíhá, ale jakou zpětnou vazbu směřující k vylepšení přednášek (což je jediný smysl hodnocení výuky) získá vyučující, když z 19 889 studentů UP v zimním semestru 2006/2007 (ŽUP 16, č. 22, 30. 3. 2007, s. 4) hodnotilo „celých“ 579 (za údaj děkuji členovi AS PŘF UP T. Vynikalovi)? K čemu je hodnocení, když nevíme, co si myslí přes 95% studentů?

Na to, že dobrovolný elektronický systém hodnocení výuky nemůže fungovat, jsme s kolegy upozorňovali na několika sezeních s vedením naší fakulty i univerzity už v roce 2003 (viz také Žurnál UP 13, č. 13, 16. ledna 2004, s. 4). Bohužel jsme se nemýlili – evaluace ve STAGu je jasný „propadák“ (Žurnál UP 18, č. 14, 25. února 2005, s. 6).

Evaluace by tedy měla prodělat nějakou evoluci. Současná neochota vedení PŘF UP (projevená v několika debatách na toto téma) alespoň zkusit jiný způsob hodnocení vrhá jistě pochybnosti na proklamovanou snahu zkvalitnit naši fakultu. Myslím, že jakoukoli změnou systému hodnocení nemáme co ztratit – jiný typ hodnocení stěží dopadne hůře než ten, který zatím „máme“; záporné procento studentů se totiž hodnocení výuky zúčastní sotva. Asi nebude náhoda, že na každé z cca 20 zahraničních univerzit, na něž jsem se obrátil s dotazem na hodnocení výuky, se hodnotí papírově (jak? Viz výše citovaný ŽUP ze 16. 1. 2004). Papírové hodnocení má sice nevýhodu (je dražší a personálně náročnější než elektronické), ale má i drobnou výhodu: na rozdíl od elektronického funguje (tj. odpoví ne 3% respondentů, ale většina). Pak jsou ovšem dva přístupy: buď nám jde o zlepšení kvality výuky (pak ale, světe div se, musíme do takové činnosti investovat), nebo chceme ušetřit, kde se dá – pak ovšem zůstaříme u hodnocení elektronického. Hlavně že máme moderní technologii, co na tom, že nefunguje.

Kvalitu studentů snižuje systém financování vysokých škol

Je smutné, že na klíčový postřeh V. Dvořáka (ŽUP 16, č. 16, 16. 2. 2007, s. 8) nepřišla žádná reakce. V Dvořák vyhmátl jádro pudla, když uvedl: „Dalším faktorem, který přispívá k nedobré kvalitě VŠ studentů, je samotný systém financování vysokých škol. Stále platí, že čím více projde univerzitou studentů, tím více ta dostane peněz. Nezáleží na tom, zda absolvent je špičkový odborník, nebo analfabet.“

Ve společnosti, která má všech pět pohromadě, bývá zvykem nevyhovující podmínky a pravidla hry upravovat. Zajímalo by mne, proč nikde neslyším hlasy „současný systém financování je nevyhovující, žádáme naše zákonodárce o změnu školského zákona, a to konkrétně následujícím způsobem...“. Očekávám, že „...“ doplní vedení (PŘF) UP a ukáže tak, že často proklamované zvyšování kvality není jen populistické prázdné heslo.

Doc. T. Grim, Katedra zoologie a Omitologická laborator PŘF UP

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

1.–31. ŘÍJNA

Výstava absolventek KVV PdF UP. UC UP, Galerie Podkrovi.

5. ŘÍJNA–30. LISTOPADU

Desítka. Výstava plakátů studentů KVV PdF UP. UC UP, chodba u Fotoateliéru.

20. ŘÍJNA

Diabetes a oko. Konference. PF UP.

22. ŘÍJNA

Musica da camera. Koncert komorního pěveckého sboru. M. Mysliveček – kytara. Kaple Božího Těla, 19 hod.

M. Urban: Trochu lásky. Divadlo Tramtarie, 19.30 hod.

Partnerství pro rozvoj Olomouckého kraje. Konference. RCO, 9–14 hod.

22.–26. ŘÍJNA

Festival studentských aktivit.

23. ŘÍJNA

Prof. J. Rachůnek, DrSc. (PřF UP): *Quantifiers in the non-commutative Łukasiewicz logic.* Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. PřF UP (Tomkova 40), posluchárna č. 301, 13 hod.

Hovory v mlčení aneb Dialog o lásce, demokracii a humanitě. Kaple Božího Těla, 15 hod.

Le voci della libertà (Hlasy svobody). Divadelní hra. UC UP, Divadelní sál, 18 hod.

J. Kovář: STARDREK – MORPH/FEM (německo-český kabaret s titulky). Divadlo Tramtarie, 19.30 hod.

Schengenský prostor a ČR. Beseda. FF UP, Katedra politikologie a evropských studií (Křížkovského 12), místnosti č. 224, 11.30 hod.

24. ŘÍJNA

Přednáškový večer Spolku lékařů v Olomouci. Dětská klinika FN a LF UP, TÚ, 16 hod.

Dávno, dávno již tomu...na motivy Františka Pavlička. Představení. UC UP, Divadelní sál, 19 hod.

V. Kracík, J. Šmirk, M. Hekela: Historiky z podsvětí 2: Na východ od západu. Divadlo Tramtarie, 19.30 hod.

Dirigent. (A. Wajda). UC UP, Filmový sál, 20 hod.

25. ŘÍJNA

L. Andrejev: Fixní idea. Divadlo Tramtarie, 19.30 hod.

-red-